

2009. január 19.

Szlovákia, Révkomárom

Sólyom László köztársasági elnök részt vett és beszédet mondott a Selye János Egyetem jubileumi ünnepségén.

Sólyom László beszéde a révkomáromi Selye János Egyetem jubileumi ünnepségén

Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!

Tisztelt Miniszterelnök-helyettes Úr!

Tisztelt Rektor Úr! Tisztelt Kollégák és egyetemi hallgatók!

Hölgyeim és Uram!

Köszöntöm a révkomáromi Selye János Egyetemet ötödik születésnapján. A 2004-es induló tanév óta az egyetem fizikailag és szellemileg kiépült. Új épületbe költözött, hallgatói száma megnégyszereződött, mindhárom karán magiszteri, a teológián doktori képzést is nyújt. Kibocsátotta első diplomásait.

S bár nyilván még nagy fejlesztések állnak az egyetem előtt, különösen a nem-tanári szakok indítása terén, most már úgy kell helytállnia a szlovákiai, a magyarországi és az európai egyetemek versenyében, s nemkülönben a küszöbön álló, szigorú akkreditációs eljárásban, mint eme egyetemi hálózat teljes jogú, egyenlő, és minden követelményt teljesíteni köteles tagjának. S amikor az eddigi eredményekhez gratulálok, egyben kifejezem reményemet, és jókívánásaimat a folytatáshoz.

Ha tehát azt mondom, hogy a szlovákiai Selye János Egyetemnek ama sajátossága, hogy magyar nyelvű egyetem, kisebbségi intézmény, semmilyen tekintetben nem ad felmentést a minőségi követelmények alól,

azt is hangsúlyozni szeretném, hogy ez a sajátosság – tehát az egyetem magyar nyelvű volta – minden más tekintetben döntő jelentőségű.

A Selye Egyetem léte mind a Szlovákiában élő magyarság helyzete, mind a Szlovák Köztársaság és a Magyar Köztársaság viszonya szempontjából fontos, pozitív tényező.

A szlovák kormány és a szlovák törvényhozás Magyarország szomszédai közül elsőként ismerte el a kisebbségi magyar közösség egyetemalapítási szándékának fontosságát. Öt évvel ezelőtt a Szlovák Nemzeti Tanács által elfogadott törvény alapján jött létre a révkomáromi Selye János Egyetem. Ezt a tényt Magyarország rendkívül nagyra becsüli és méltányolja. A szlovák és az itteni magyar politikai elitnek ezt a közös döntését példamutatónak tartom. Napjaink eseményeit figyelve különösen kívánatos és folytatandó ez a szellemiség és gyakorlat. A Selye János Egyetem megalapítása és működése tanúságtétel arról, hogy lehet építkező, a többségi és a kisebbségi nemzet érdekeit összhangba hozó oktatáspolitikát folytatni.

Hölgyeim és Uraim!

A rendszerváltás utáni évtizedben elsősorban az anyaországban kínáltunk egyetemi képzést a szomszédos országok magyar fiataljai számára. Ma már ezek a magyar közösségek szülőföldjükön akarnak, anyanyelvükön oktató egyetemeken tanulni. Így jött létre a két erdélyi magyar egyetem, továbbá a kárpátaljai és a vajdasági magyar főiskolák.

Európa-szerte ma körülbelül 50 kisebbségi egyetem működik, de ezeknek kisebbik fele állami egyetem. Szlovákia az első szomszédunk, amely e tekintetben csatlakozott azon kisebbségbarát országokhoz, amelyekben állami költségvetésből működtetett egyetemek tanítanak kisebbségi nyelven. A finnországi svéd, a spanyolországi katalán tannyelvű egyetem, a dél-tiroli német egyetemek a legismertebb párhuzamok.

A kisebbségek egyetemeivel lesz teljessé az alapvető jogként mindenkinek feltétlenül járó anyanyelvű iskolarendszer. Ezt a különleges szerepet az egyetem további sorsát illető állami döntéseknél nyilván nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Néhány nappal ezelőtt, január 14-én mondta ki az Európai Parlament az alapvető jogok helyzetéről az Európai Unióban készített jelentésében, hogy „az anyanyelv használatához és az anyanyelvi oktatáshoz való jog a legalapvetőbb jogok közé tartozik”. Ugyanez a jelentés azt is leszögezi, hogy a kisebbségi jogok biztosításában az öngazgatás elve jelenti a leghatékonyabb megoldást. Az önálló anyanyelvi egyetem éppen ezt a többletet, az anyanyelvi közösség általi vezetést nyújtja többletként egy többségi nyelvű egyetem keretében működő magyar nyelvű szakokhoz képest.

A nemzeti kisebbségek nyelvén működő egyetemek – az esetleges felszínes vélekedésekkel ellentétben – nem az elkülönülést szolgálják, hanem éppen az integrációt. Az állampolgárok sokat emlegetett egyenjogúsága akkor lesz a mindennapi tapasztalatban egyenrangúság, ha egy nyelvileg és kulturálisan más

nemzethez tartozó állampolgár szabadon megélheti és kibontakoztathatja nemzeti identitását. Csak ekkor tudja őszintén és felszabadultan vállalni sorsát, a kettős kötődést, amelybe beleszületett.

A többségi nemzetnek is alapvető érdeke, hogy az országában élő más nemzetekhez tartozó kisebbségek közösségeit értéknek tekintse, ne pedig tehernek. Én mindig is úgy éreztem, hogy Magyarországot gazdagítják a világosan felismerhető más nemzeti közösségek; szívesen nevezem úgy, hogy a Magyarországon belüli külön kis szlovák, sváb, horvát világok. S nagyon nagy veszteségnek tartom, hogy ezek a korábban területileg is határozottan kirajzolódó külön kis világok, sajátos társadalmak, például a németek világháború utáni elűzése, vagy a békés megyei szlovákok esetében a hazatelepítés következtében meggyengültek. Adja Isten, hogy a Magyarországon belüli kis szlovák világ ne csak fennmaradjon, hanem gyarapodjon.

Ahhoz, hogy egy kisebbségben élő nemzetrész más nyelvű környezetben fennmaradjon, ma már nem elég egy-egy zárt vidék, vagy falu közössége. Saját értelmiségre van szükség. Olyan értelmiségre, amely a legmagasabb és legbonyolultabb szakmai kérdéseket is ki tudja fejezni anyanyelvén. Csak így nem satnyul az anyanyelv konyhanyelvvé, másrészt, és ez még fontosabb: így marad az anyanyelv versenyképes a többségi országban, és a világban is.

Ezért van tehát feltétlen szükség arra, hogy a kisebbségi magyarság egyetemi tanulmányokat, méghozzá minden szakon magyarul végezessen. Ez ma már a megmaradás kérdése. A szakmai és társadalmi versenyképesség pedig – ami szintén a megmaradás záloga – pedig úgyis kikényszeríti, hogy a diplomás ember a maga szakmájában legalább kétnyelvű legyen. Egészen pontosan: tudja, hogy amit magyarul tud, azt hogyan kell használnia és kifejeznie szlovákul, és remélhetőleg még angolul is, vagy más elterjedt nyelven.

A Selye János Egyetemnek ezen kívül van még egy fontos feladata. Tudjuk, hogy a dél-szlovákiai magyarok képzettségi mutatói tartósan nagyon rosszak voltak. Sok évtized alatt felhalmozódott hatalmas lemaradást kell most behozni ahhoz, hogy Dél-Szlovákiában az őshonos magyarság megfelelő számú és felkészültségű szakemberrel rendelkezzen a közoktatásban, a kutatásban, a területfejlesztésben, a közgazdaságban, informatikában, a teológia területén, és mindenhol, ahol erre szükség lesz.

A Selye János Egyetem ebben az összefüggésben a két ország, a két nemzet kapcsolatának korábban hiányzó, fontos láncszeme. Az innen kikerülő szakemberek a sok tekintetben hátrányos helyzetű dél-szlovákiai térség helyzetén fordíthatnak, s a szomszédos magyarországi határrégiókkal közösen a szlovák-magyar határ mentén fel tudják számolni a korábbi korszakokban kialakult periféria-lét negatívumait.

Magának az egyetemnek, tisztelt rektor úr, szintén létérdeke a minél szélesebb együttműködés mind a szlovákiai, mind a magyarországi egyetemekkel, s ezeken túl a kiváló más külföldi egyetemekkel is. Tudományos színvonal e nélkül elképzelhetetlen. De a tanárok közös kutatásain és kölcsönös meghívásain

kívül a hallgatók mobilitására is gondolok itt. Egyrészt az ösztöndíjakra, a másutt hallgatott szemeszterekre. Viszont lényegileg a beiskolázásra is.

Kívánom, hogy legyen a Selye Egyetemnek regionális vonzereje, járjanak ide minél többen Magyarországról is, és legyen minél több szlovák hallgatója. A magyarországi szlovákság részére pedig különösen ajánlanám, hogy legalábbis itt kezdjék meg egyetemi tanulmányaikat; használják ki Komárom páratlan adottságait a közvetítő szerepre.

Az egyetem jövőjéhez a szlovák kormány támogatása mellett, amelyért köszönetet mondok, a magyar támogatás is hozzájárul, sőt szükséges. De a legfontosabb, hogy a szlovákiai magyar értelmiség és fiatalság büszkén magáénak vallja és támogassa az egyetemet.

Szeretném megköszönni Albert Sándor alapító rektor úrnak áldozatos, ügyszerető és elkötelezett tevékenységét, s az egyetem minden oktatójának és munkatársának az eddig elvégzett hatalmas munkát.

Köszönetet mondok Komárom város vezetésének, a polgármester úrnak, a Nyitra megyei önkormányzatnak ennek a zöldmezős egyetemalapításnak a támogatásáért. Kívánom, hogy a város, dicsőséges katonai múltja után, a Jókai Mór által is megörökített kereskedelmi, hajózási, polgári tradíciói mellett most, valódi egyetemi és diákvárossá is váljék.

A komáromi egyetem hallgatóinak pedig azt üzenem, mindig jusson eszükbe, nagyrészt rajtuk múlik, hogy ez az egyetem Szlovákia és Közép-Európa egyetemi hálózatának elismert tagja legyen.

Rendkívül fontos tehát az, hogy az egyetem megújuló vezetése, élén Tóth János megválasztott rektor úrral, akinek megválasztásához gratulálok, legyen kérlelhetetlen az oktatás és kutatás magas színvonalának megkövetelésében.

Az lesz az igazi siker, ha Komáromban megjelennek a magyarországi, cseh, romániai vagy ausztriai diákok és a külföldi vendégprofesszorok is. Európa egyetemei között csak a nyitott, együttműködő egyetemek lehetnek versenyképesek. Ebben a reményben várjuk a tizedik születésnapot.

2009. március 14.

Románia, Székelyföld

Sólyom László köztársasági elnök Romániába, Székelyföldre látogatott, ahol a Csíkszereda melletti Nyergestetőn részt vett és beszédet mondott az 1848/49-es Forradalom és Szabadságharc emlékére rendezett megemlékezésen

Sólyom László köztársasági elnök ünnepi beszéde az 1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékére rendezett megemlékezésen a Nyergestetőn

Tisztelt Ünneplő Közönség!

A legfontosabb, hogy együtt vagyunk. A legfontosabb, hogy minden akadály ellenére együtt ünnepelünk. Március 15-ét, augusztus 20-át és október 23-át az egész világon megünnepelik a magyarok. Ez mindig az együttlét, közösségünk megélésének örömteli alkalma. Ilyenkor felemelő érzés átélni magyar voltunkat. Sosem fogom elfelejteni, amikor egy ilyen ünnepszeg után – akkor éppen Szlovákiában – szinte önkéntelenül kiszakadt egy idős emberből a mondat: „de jó magyarnak lenni!”. Én is ezt érzem most – jó magyarnak lenni, itt a Nyergestetőn, a magyar szabadság megszentelt emlékhelyén, ahová ilyen sokan eljöttek a székelyek Csíkkászonból, Csíkszeredából, egész Csíkból. Jó itt lennünk, mert mindnyájan ünnepi lélekkel vagyunk itt együtt.

Nemzeti ünnepet nem lehet államilag elrendelni. Az csak akkor lesz ünnep, ha a nép a szívébe fogadja. Nemzeti ünnepet nem lehet eltörölni. Be lehet tiltani, feketére lehet cserélni a piros betűt a naptárban. Lehet akadályokat gördíteni az ünneplés útjába. Mindezt lehet – de a nemzeti ünnepet a szívekből

semmilyen külső hatalom nem tudja kitörölni. Éppen ezért csakis mi őrizhetjük meg az ünnep fényét, csakis mi adhatjuk tovább az ünnep melegét gyermekeinknek. Március 15-e éppúgy ránk van bízva, mint magyarságunk.

Amíg tehát szívből ünnepeljük március 15-ét, addig minden falunak, minden vidéknek meglesz a maga 1848-as emléke, s ápolni fogja azt. Szerte a Kárpát-medencében a Kossuth- és Petőfi szobrok sokasága mellett az odaválói hősöké is áll, mint itt a közelben Gál Sándoré vagy Gábor Ároné. S mindenféle emlékezetben tartják a hidakat, szorosokat, csatamezőket, épületeket, amelyek az 1848-as forradalomban és szabadságharcban szerepet játszottak.

Elgondolkoztam azon, milyen erős vágy, mekkora készítés sarkallta az ezernyolcszázas évek végén a Csikkászomból Bukarestbe elszármazottakat, hogy itt, szülőfalujuk mellett magas emlékkeresztet állíttassanak az elesett székely hősöknek. Milyen elemi igényük volt arra, hogy messze látható jelét adják annak, hogy bár nem itt élnek, nem szakadtak el. Hogy a nyergestetői csata emléke, és főleg annak tanulsága egységbe fogja a csíki székelyeket, s erőt ad. Hiszen már Orbán Balázs azt tanácsolta a Kászonszék leírásában, hogy aki itt a harcok emlékeivel találkozik, ne szomorodjon el: „a szent szabadság érdekében kiontott vér biztonnyal gyümölcsözni fog”.

Egyes emlékhelyek pedig kimagaslanak a többi közül, jelentésük szinte észrevétlenül egyre gazdagabb lesz. Itt, Nyergestetőn, az 1897-ben állított keresztet, hála Istennek, nem bontották el. Az út másik oldalán pedig, az akkor még álló fenyőerdőben, fél évszázaddal ezelőtt elkezdtek kis kereszteteket állítani azok, akik idejöttek, hogy noha rejtekben, de szabadon ünnepeljék március 15-ét. Ezek a kereszték és kopjafák pedig egyre szaporodnak, s mára már ez a megrendítő, különös emlékhely jött létre, amely mellett nem lehet elmenni, s amelyről mindenki érzi, hogy több mint egy egyszerű emlékmű csata helyén.

Kányádi Sándor 1965-ben írta meg híres versét a Nyergestetőről, amely közismertté vált, sokan ismerik, szeretik és szavalják. Ő nevezi Nyergestetőt székely Termopülének. A termopüléi szorosban elesett spártai hősök emlékét már két és félezer év óta hirdeti a híres sírvers, amely emlékművükön állt: „Itt fekszünk, vándor, vidd hírül a spártaiaknak / Megcselekedtük, amit megkövetelt a haza”. A nyergestetői hősök emlékműve mégis más. Egyre nő, mintha élne. S a honvédek sosincsének egyedül. Mindig van itt valaki, mindig jár erre vándor, aki hírül viszi a spártaiaknak, azaz nekünk: Ők megcselekedték, amit megkövetelt a haza.

Szokták mondani, hogy a magyarok vereségeiket ünnepelik meg. Nem így van: itt is arra emlékezünk, hogy vannak helyzetek, amikor nem lehet tovább visszavonulni. Amikor neki kell vetni a hátat egy sziklának, egy fenyőnek, s szembe kell fordulni az ellenséggel. Itt azonban még többről is szó van. Hiszen Nyergestetőn nemcsak a csata évfordulóján, augusztus elsején ünnepelnek, hanem ide jönnek a környékeliek március 15-én és augusztus 20-án is. S ide jönnek az emberek folyamatosan az egész évben,

hozzák és elültetik a kopjafákat, a keresztek. Sokkal több lett ez a hely, mint hősi temető. Sokkal több fájdalmat hordoznak az ide hozott keresztek, és sokkal több reményt is kifejeznek.

Március 15-én mi is reménnyel telve gyűlünk itt össze. Tudjuk, hogy 1848. március 15-én esett az eső – de ez a nagy ünnep minden magyar szívében napfényes, vidám, lelkesítő napként él. Annyira lelkünk része lett, hogy örök mintát adott minden magyar forradalomnak. 1956-ban is 12 pontokat fogalmaztak, a diákok és a fiatalság ment először az utcára, legelőször a sajtó szabadságát akarták: akkor a nyomdát, most a rádiót akarták.

De ne feledjük 1848 másik arcát sem: a jogi utat, a törvényeket, amelyekkel a pesti forradalommal egy időben ment az országgyűlés küldöttsége az uralkodóhoz. Ezek teremtették meg a birodalmon belül Magyarország önálló kormányzását, és mindenki számára a jogegyenlőséget. Ez is örök minta számunkra.

Minden nagy mű akkor képes hatni századokon át, ha az utódok mindig a megfelelő kérdéseket teszik fel. Ha nem tudnak kérdezni, idegen marad a kép, a zenemű, az épület – nem mond nekik semmit. Ilyen a nemzeti ünnep is. Aki nem tudja megszólítani, annak üresen kong. Itt, Erdélyben mindig azt tapasztaltam, hogy az emberek tudnak ünnepelni, mert szívügyük mindegyik nemzeti ünnep. Az erdélyi magyarság körében én is könnyebben tudok feltenni kérdéseket.

Március 15-e közös ünneplését két évvel ezelőtt kezdtük el, a kolozsvári Magyar Operában. Ott, 2007-ben, Románia uniós csatlakozásának évében, arról a reménységről beszéltem, amelyet Európai Unióhoz fűzünk a kisebbségi jogok teljes kibontakozása terén, ameddig csak más európai példák elérnek. Tavaly, október 23-án Csíkszeredában Székelyföldnek arról a méltánylandó igényéről is szóltam, hogy gazdasági fejlődéséhez történelmi egységének megfelelő igazgatási keretet kapjon.

Idén, március 15-én a nemzet egységét szeretném hangsúlyozni, amely közös ünneplésünkben is kifejeződik. Ezzel kezdtem beszédemet, s egy örömteli példájával szeretném zárni.

Holnap az Országházban átadom Kányádi Sándornak Magyarország legmagasabb állami kitüntetését: a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjét. Egyedül ő részesül ebben a kitüntetésben. S senki nem teheti föl a kérdést: itthon nem találtak érdemes költőt? Ugyanis Kányádi Sándor itthon van. Itthon van a magyar nyelv, a magyar kultúra és magyar történelem alkotta közösségben, abban a gazdag örökségben, amelyet közösen birtokolunk.

Ez a magyar nemzet alapja.

De a nemzet része az is, hogy legyen közös szándék arra, hogy ezt az örökséget folytatni akarjuk.

Itt, Nyergestetőn, ezen a helyen, a honvédek sírja felett, az élő emlékmű mellett, különös súlya van, ha kimondjuk: a nemzet az élők, a holtak, és a még meg nem születettek szövetsége.

Köszönöm, hogy ezt a szövetséget itt együtt idézhetjük fel.

Köszönöm Petres Lajos nyugdíjas tanár úrnak, hogy szép kopjafát faragott számomra, amellyel én is építhetem az emlékművet, a nemzetet alkotó szövetség jeleként.

2009. augusztus 19.

Fertőrákos

Sólyom László köztársasági elnök találkozott az ausztriai magyar szervezetek képviselőivel.

2009. augusztus 21.

Komárom

Sólyom László köztársasági elnök sajtónyilatkozata a komáromi Erzsébet hídon.

– *Elnök Úr mit gondol a szlovák fél reakciójáról?*

– Itt a határon ért utol minket a Szlovák Külügyminisztérium jegyzéke, amelyben az én számomra, név szerint, éjfélig megtagadják a belépést a Szlovák Köztársaság területére.

Ez egy példátlan, és két szövetséges állam viszonyában megmagyarázhatatlan és kimenthetetlen lépés. Különös tekintettel a kitiltás indoklására, amely azt mondja, hogy biztonsági kockázatot jelentene a jelenlétem.

Örülök neki, hogy Önök mindannyian a híd másik oldaláról jönnek, a szoborállítás helyszínéről. Ott saját szemükkel láthatták, hogy semmiféle biztonsági kockázat nem áll fenn, nem gyülekeznek szélsőségesek, nem akarnak verekedni. Ez egy nagyon méltóságteljes ünnep lett volna.

Kérem a sajtót, hogy az igazság terjesztésében legyen a segítségemre; fényképezzenek, készítsenek interjúkat! Semmiféle kockázat nem állt fenn.

Hozzá kell fűznöm, hogy a szlovák fél hivatalosan több mint két hónapja tudja ennek a látogatás tényét. A legutóbbi napokig mindenben együttműködést tapasztaltunk a szlovák hatóságokkal. Remélem, hogy az utolsó két napban kitört hisztéria a legfelsőbb állami szinteken nem a szlovák nép érzelmeit tükrözi.

Nagyon sajnálom, hogy nem tudom elmondani beszédemet a túlsó oldalon, amely éppen azt ünnepelte volna, hogy Szent István közös királya a szlovák és a magyar népnek. Megkértem a Nagykövet Urat (Heizer Antal, pozsonyi nagykövet), hogy olvassa fel a beszédemet. Kérem Önöket, és kérem a komáromiakat, hallgassák úgy, mintha a magyar államfő mondta volna. S engedjék meg, hogy a beszédem két utolsó mondatát idézzem itt: „Szent István hatalmas műve a maga gazdagságában nemcsak a magyarok javát szolgálta. Mélyen remélem, ez a szobra, amellyel Szent István számunkra jelent, ezt is hirdetni fogja.”

Kívánom, hogy a szobor a két nép valódi érzelmeit és valódi közös jövőjét példázza, nem pedig a politikai hisztéria keltését. Visszafordulok, mert nem tudnak engem egy tudatos jogsértésbe behajszolni, hiszen jogász vagyok, államelnök vagyok. Remélem, hogy a komáromiak ezt a látogatást így is megőrzik szívükben. És visszajövök még.

– *Mit gondol Elnök Úr, ez a mostani incidens mennyire fogja az egyébként is „kényes” szlovák-magyar viszonyt befolyásolni?*

– Nyilván egy ilyen lépést nem lehet válasz nélkül hagyni. Meg vagyok győződve róla, hogy a magyar diplomácia minden elkövet; egyrészt, hogy ennek a lépésnek a súlyát éreztesse nemzetközileg is, ugyanakkor azt hiszem, hogy ettől függetlenül törekedni kell a jó viszonyra.

– *Tájékoztatja erről a helyzetről a magyar kormányfőt, és hozzáfűzi majd véleményét a kialakult helyzetről a két ország között?*

– A jegyzéket egy órával ezelőtt pozsonyi konzulunk vette át, ő ezt a kormány felé hivatalos úton továbbítja, s a további lépéseket a kormánynak kell mérlegelnie.

– *Mi az, amit tisztességes és elfogadható válaszlépésként értékelne?*

– Először is azt, hogy hasonló stílusban nem válaszolunk erre a lépésre. Megőrizzük méltóságunkat. Nagyon remélem, hogy a beszédemet az egész szlovák sajtó közölni fogja.

– *Az Európai Unió szerepvállalását fontosnak tartja-e Köztársasági Elnök Úr, tehát hogy ezt a kérdést valamilyen formában az Unió keretein belül rendezzék?*

– Ahogy a nyelvtörvény ügyében is, ebben az ügyben is minden olyan nemzetközi kérdésben fellépünk, ahol szükséges. De ettől függetlenül szeretném hangsúlyozni, hogy szeretném, ha a jogi lépések mellett történne valami a lelkekben is, történne valami a két nép közötti szemlélet megváltozásában is.

– *Elnök Úr mit gondol, milyen lépéssel lehet a mai helyzetet visszafordítani?*

– Szerintem türelmes lépésekkel lehet. Attól függetlenül, hogy a napi belpolitika Szlovákiában milyen lépéseket kíván tenni, én tudom, hogy azért a légkör enyhült. Elég szapora kapcsolataim vannak az itteni magyarsággal. Egyértelmű, hogy az emberek között megszűnt az ellenséges légkör, amely a Mečiar-érában még tapasztalható volt.

Az én feladatom nem az, hogy élezzem a feszültséget, hanem éppen ezen a szinten, az emberek között, segítsen a közeledést. Azt hiszem a szlovákok is úgy érzik, hogy a magyarok az a nép, amely mentalitásában, karakterében a legközelebb áll hozzá. Nekünk lenne a legkönnyebb szót érteni.

Meg kell érteni, hogy a magyarok szeretik a szülőföldjüket, ezen a város északi felét értem, Szlovákiának pedig többnemzetiségű államként meg kell értenie, hogy nem viselkedhet úgy, mint egy tiszta nemzetállam. Ez a 19. században volt szokásos.

2009. október 9.

Szlovénia

Szlovéniai látogatásának második napján Sólyom László köztársasági elnök ljubljanoi, maribori és lendvai programokon vett részt.

Az MTI tudósítása Sólyom László szlovéniai látogatásának második napjáról

Szlovéniában nem csökkentik a magyar nemzetiség támogatására szánt összeget

Borut Pahor szlovén kormányfő a Sólyom Lászlóval folytatott pénteki ljubljanoi találkozásán kijelentette, hogy a magyar nemzetiség támogatására szánt összegeket a gazdasági helyzet ellenére sem fogják csökkenteni – számolt be újságíróknak a tárgyalásról Lendván a magyar államfő.

A kétnapos szlovéniai látogatást tett köztársasági elnök kettejük megbeszélését úgy jellemezte, hogy azon főleg gazdasági kérdésekről volt szó, „a recesszió ellenére is lehetséges nagy üzletekről”.

Sólyom László a nap folyamán felkereste a Maribori Egyetem magyar tanszékét is, amelynek magyar nyelvű könyveket ajándékozott. A tanszékét úgy jellemezte, hogy az az egyetlen az országban, ahol a magyar és a szlovén diákoknak lehetőségük van felsőfokú magyar nyelvű tanulmányokat végezni. Hozzátette, hogy onnan kerül ki a szlovéniai magyar értelmiség utánpótlása.

A köztársasági elnök felhívta arra is a figyelmet, hogy bár a tanszéknek már akkreditált doktori programja is van, mégis veszélybe került a léte, mert beszűkült a finanszírozás. Közölte: megtudakolták, hogy milyen minősítést kell a tanszéknek kapnia ahhoz, hogy a további finanszírozását meg lehessen oldani.

Elmondta azt is, hogy a diákokkal beszélgetve megtudta: közülük többen is a lendvai középiskolából kerültek a maribori egyetemre. Felhívta a figyelmet, hogy Szlovéniában elvileg az az egyetlen középiskola, amelyet magyarul is el lehet végezni, mert elvileg magyar és szlovén nyelven is tanítanak minden

tárgyat. „Azért mondom feltételes módban, mert kiderült, hogy az iskola egyre inkább csak a nevében kétnyelvű” – közölte Sólyom László.

Magyarázként hozzátette, hogy az iskolaigazgató és a tanárok nagy része nem tud magyarul, s úgy vettek fel a közelmúltban egy csak szlovénul beszélő oktatót, hogy volt magyar nyelvű pályázó is. Kijelentette, hogy ez a két ország nemzetiségi politikáját érintő alapvető probléma, és Magyarországnak mindent meg kell tennie azért, hogy valóban legyen kétnyelvű oktatás Szlovéniában. Megjegyezte, ha ez nem valósul meg, akkor más megoldást kell találni arra, hogy magyar nyelven lehessen tanulni középiskolában is.

2009. október 21.

Ausztria

Sólyom László köztársasági elnök az Ausztriai Magyar Szervezetek Központi Szövetsége meghívására Bécsben részt vett az ausztriai magyarok 1956-os megemlékezésén.

Sólyom László beszéde az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulóján az ausztriai magyarok közös megemlékezésén

Tisztelt Ünneplő és Emlékező Közönség!

Örülök, hogy október 23-át együtt ünnepeljük az ausztriai magyarokkal. Arra törekedtem, hogy elnökségem alatt minden nemzeti ünnepünket rendre egy határon túli magyar nemzetrésszel közösen is megüljük. Ezzel is szeretném kifejezni összetartozásunkat, a magyar nemzet egységét. S bár nem az első alkalom között jöttem el Ausztriába, semmiképpen sem maradt volna el, hogy Magyarország államfőjeként ne demonstráljam, az itteni magyarok is a magyar nemzet részei.

Engedjék meg, hogy előljáróban arról a nemzetkonceptióról szóljak, amelyet tevőlegesen képviselek, és amelyet igyekszem az Európai Unióban is elfogadtatni. Ez annál is inkább fontos, mert az ausztriai magyarság helyzete sajátosan kettős, a szomszédos és az ún. nyugati magyarság, másrészt az őshonosság és bevándorlás között. S jól tudom, milyen érzékenyen – jogos érzékenységgel – reagáltak annak idején a státus-törvényre, amelynek hatálya az ausztriai magyarokra nem terjedt ki.

A nem politikai, nem az állampolgárságra alapozott, hanem a kulturális értelemben vett magyar nemzet tagja mindenki, aki magyarnak vallja magát. A kulturális nemzet alapja a magyar nyelv, a közös történelem és kultúra, a magyar identitástudat. Ezt a nemzetet nemcsak a közös örökség tartja össze, hanem a közös

akarát is arra, hogy együtt folytassuk és kamatoztassuk osztatlan örökségünket. Ez a nemzet valóságos létező. Ugyanakkor lényeges különbség van az anyaországban élő, és az azon kívüli magyarság helyzete között, akiket idekint a más országba, nyelvbe és nemzetbe való integráció, a kettős kötődés, az asszimilációs nyomás terhel. A különböző országok magyar társadalmi „szétfejlődnek”, saját megmaradási stratégiájuk van, saját politikai és kulturális utat járnak. Magyarország nem irányítani akar, de felkínálja magának az anyaország létezésének tényét, nagyságát és erejét, önálló nemzetközi fellépésének lehetőségét az összmagyarság és bármely külföldi nemzet rész érdekében. A szándékot nemzetünk folytatására azonban csakis együtt és együttműködve határozhatjuk el és valósíthatjuk meg.

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Ez a hosszú bevezető nem független az 1956-os forradalom ünneplésétől; attól, hogy az Ausztriában mit és hogyan ünnepelnek a magyarok. '56-ban Ausztriát kivéve, az összes többi szomszédos állam kommunista uralom alatt volt. Az ottani magyaroknak, akik kifejezték szolidaritásukat a magyarországi forradalommal, csak a megtorlás jutott. Romániában 1460 elítélt, ebből 20 halálos ítélet és összesen több mint 14 ezer évnyi börtön. 10 év egy fekete szalag viseléséért. Retorziók Csehszlovákiában, Ukrajnában. És mégis, ezeken a helyeken öröm és büszkeség hatja át a megemlékezéseket. Ők érzik, hogy '56 miatt jó magyarnak lenni.

Ausztriában, és mindenütt a világban jó magyarnak lenni, ötvenhat miatt. Még mindig ez szerez megbecsülést a magyar névnek. S mint láttuk az ötvenéves évfordulón, az egész világ velünk ünnepelt. Ünnepezték magukat: akkori lelkesedésüket, nagylelkűségüket és áldozatkészségüket, amellyel a menekültek mellé álltak.

Ausztria szerepe kettős volt. Nyugati határunkként innen érkezett humanitárius segítség, és ez volt a kapu a világ közvéleménye felé. Óriási az értéke Otto Pammer tudósításainak és fényképeinek a forradalom eseményeiről, majd a menekültekről, és ugyanígy Erich Lessing fotóinak is. De Ausztriának a mi forradalmunk elsősorban saját segítségnyújtását jelenti, a 160 ezer menekült befogadását és ellátását. Nemcsak a mindig szívből jövően megismételt köszönettel, de csodálattal kell szólnunk arról a feltétel nélküli segítőkészségről, együttérzésről, amely a lakosság részéről megnyilvánult; és másrészt a kormányzat óriási anyagi és szervezési teljesítményéről. A menekültek megsegítése fontos eseményként rögződött a kollektív emlékezetben és a hivatalos történelemben is; az osztrák nemzetépítés tényezője lett. Azonban ne kerülje el figyelmünket, hogy a 20. évfordulón a sajtó magyarokat illető fő szövege a sikeres integráció volt.

Kérdezhetnék, tisztelt Ünneplők, mikor jutunk már az ötvenhatos forradalomhoz. De hiszen ott vagyunk! '56 és a többi nemzeti ünnep megünneplése része nemzet mivoltunknak. Az első közös megemlékezésünkön azonban fel kell vázolni a fenti háttérrel. Ugyanis az ausztriai magyarság ötvenhatja

nem függetlenedhet attól, ahogy a forradalom az osztrák emlékezetben és önértelmezésben él. A magyaroknak ebbe is integrálódniuk kell. Másrészt viszont az ausztriai magyaroknak több közülük van Magyarország ötvenhatos problémáihoz is, mint az ún. nyugati magyarságnak.

Ausztriában ugyanis az ötvenhatos emigráció nem olyan meghatározó, mint más, nagy nyugati magyar csoportokban. Kevesen, mintegy tízezren maradtak itt. Az '56-osok dokumentációs és véleményalakító szerepe a világban igen fontos volt. Ők őrizték és tartották fenn a forradalom szellemét messzi országokban. De eközben nem voltak élő kapcsolatban az itthoni fejleményekkel, s természetesen a rendszerváltás után is megtartották ezt a megőrző és hősi szerepet. Akik az októberi napok égő lelkületével mentek börtönbe, amikor kijöttek, idegen világot találtak, amelyben nem értették őket. Messziről hazlátogató ötvenhatosok talán érezhettek így 20-30 év után. De ez nem áll Ausztriára.

A mindig is itt lakó, őrvidéki magyarokat nem érinthette úgy a forradalom, mint a kommunista országbelieket. Az ausztriai magyarság bevándorló része pedig folyamatosan nőtt és nő, nemcsak az anyaországból, de Erdélyből, Délvidékről és a Felvidékről is. Az utóbbi 20 évben végképp eltűnt a politikai motiváció.

Az ittenieknek tehát más, és több közülük van ötvenhat teljes történetéhez, ők közlőül követték, vagy átéltek annak utóéletét is. Máshogy ünnepehetünk együtt, más, megértést és aktivitást várhatunk az ausztriai magyarságtól abban is, hogyan alakul majd 1956 története és jelentése a közös nemzeti emlékezetben. A megindító ünnepély a szavatokkal, az ötvenhatosok visszaemlékezéseivel, a népi tánccsoporttal – mint Melbourne-ben, Torontóban – Bécsben nem lenne elég. Itt az Őrség magyar lakói mellett az egész kárpát-medencei magyarság frissen képviselve van. Nem zárkozhatnak a múltba. Közelségünk és sokban hasonló sorsunk miatt reméljük, megértik a még mindig folyó küzdelmet '56-ért, és reflektálnak rá.

Magyarországon '56 az utóbbi években fontos vonatkoztatási pont volt, nemcsak az ötvenedik évforduló miatt.

Az ötvenhatos forradalom alapélménye és legnagyobb ajándéka a nemzeti egység volt. Az egész nemzet akarta a függetlenség visszaszerzését, és az önkényuralom helyett a szabadságjogokat. Ezeket a rendszerváltás megvalósította – de vajon a nemzet egysége valamely hasonlóan nagy érték akarásában illúzióvá vált-e? A forradalom híre a környező országokban élő magyarokban egy pillanatra felcsillantotta a reményt, hogy lehetséges a felszabadulás, s magyarságukban is jogaik lehetnek. Ma a magyarság, mint kulturális nemzet egysége, intézményekkel, jogokkal ellátása, a nemzet közös fenntartása az ehhez fogható, méltó feladat.

Mindnyájunknak törődnie kell azzal, hogy ne engedjük ötvenhat viszonylagossá tételét. Ne lehessen válogatni a múltból, kivenni a kinek-kinek kedvező mozzanatokat, későbbi érdekeket visszavetíteni. Noha a forradalmat mindenki másként élte át, a sokféle szál, a fegyveres harc, a munkástanácsok, a forradalmi bizottságok, pártok alakulása együtt, elválaszthatatlanul alkotják '56-ot. Amikor Dobi István 1956-ban azt

mondta Bibónak, „sokféle szemüvegen lehet nézni ezt a magyar ügyet”, Bibó István válasza ez volt: „sokféle szemüvegen lehet nézni, de ha az ember leteszi a szemüveget, csak egyféleképpen”.

A forradalom lényege az volt, hogy tagadta az állampárti kommunizmust. Nagy Imre nagysága abban állt, hogy túllépett azokon a reformtörekvéseken, amelyek a szocialista rendszer keretén belül akartak jobbítani. Megértette, hogy ezt várja tőle a forradalmi magyar nép, s inkább meghalt, de nem lépett vissza.

Itt, Ausztriában meg kell, hogy értsék a magyarok, hogy ugyanez, az államszocializmussal való gyökeres szakítás, a folyamatosság tagadása volt az 1989/90-es rendszerváltás lényege, s ezért az '56-hoz való hűség, a forradalomra hivatkozás jogossága áll vagy bukik azon, engedjük-e összemosni a szabad Magyarországot az 1989 előttivel. Nem lehet ötvenhatal is, Kádárral is folyamatosságot vállalni. Hiszen ez felveti a kérdést: akkor most forradalom volt, vagy ellenforradalom. Ezért otthon folyamatosan meg kell küzdeni azért, újra és újra demonstrálni kell, hogy 1956 és annak értékei alkotják a szabad Magyarország alapját.

A forradalomban ünnepelhetjük a felkelők hősiességét, a forradalom gyorsan létrejött szerveinek demokratizmusát, tagjainak bölcsességét és emberségét, a bosszúvágy hiányát, a soha nem látott szolidaritást, a vidék gyorsan építkező, csendes forradalmát. És gyászolhatjuk az áldozatokat, a harcban és az orv sortüzekben elesetteket, a kivégzetteket, a tönkretett életeteket és családi sorsokat. Mégis, azt hiszem, a forradalom alapélménye a nemzeti egység mellett a felszabadultság boldogsága volt. Mindenki felszabadult, mert végre, együtt, hangosan és nyilvánosan kimondták az igazságot.

Ötvenhat megünneplésének ezt a felszabadulást, annak elemi és tiszta örömét kell megörökítenie. Ez a magyar nemzet legdrágább öröksége 1956-ból.

2009. december 10.

Szabadka

Sólyom László köztársasági elnök a szerbiai Szabadkára látogatott, ahol találkozott Boris Tadić szerb államfővel, valamint Pásztor Istvánnal, a Vajdasági Magyar Szövetség elnökével.

Az MTI tudósítása Sólyom László szabadkai látogatásáról

Sólyom László: példaszerű a nemzeti tanácsokról szóló szerbiai törvény

Példaértékűnek nevezte Sólyom László köztársasági elnök csütörtökön vajdasági látogatásán a kisebbségi öngazgatás szerveinek, a nemzeti tanácsoknak a megalakításáról szóló szerbiai törvényt.

A jogszabály „óriási lehetőséget ad az itteni kisebbségeknek a teljes kulturális öngazgatásra; ez az autonómiának rendkívül jelentős teljesítménye” – jelentette ki az államfő a sajtónak adott nyilatkozatában, miután látogatást tett a szabadkai püspökségen.

Előzőleg a püspökség gimnáziumában elhangzott köszöntőjében kijelentette: „Példaszerű, hogy a határon túli magyar közösség megkapja ezt a lehetőséget az öngazgatásra, hiszen ez több más országban, ahol nemzetrészeink élnek, elképzelhetetlen”.

Az államfő azt mondta, biztatja, és kéri a magyarokat, iratkozzanak fel a nemzeti tanácsok megválasztásához szükséges választói névjegyzékbe, „vallják meg magyarságukat”. Mint mondta, „hihetetlen intenzitással” zajlik a választói névjegyzék összeállítása, „úgy néz ki, karácsonyra meglesz az a létszám, amelyet a törvény megkíván”. Sólyom László szavai szerint ez „óriási demonstrációja a vajdasági magyarság eltökéltségének és félelemmentességének”. Este ünnepélyes keretek között kerül rá a százezredik aláírás a névjegyzékre. Nagyjából 118 ezer aláírás szükséges ahhoz, hogy a vajdasági magyar közösség közvetlenül választhassa

meg a 35 tagú magyar nemzeti tanácsot. Március 11-ig lehet gyűjteni a jelentkezéseket; a nemzeti tanácsokat nyár elején választják majd meg.

Sólyom László előzőleg a határ menti Hajdújárason ellátogatott a szociálisan rászoruló gyerekek napközi otthonaként működő Lurkóházba, este pedig a Szabadka melletti Palicson találkozik Boris Tadić szerb államfővel.

* * *

Tadić: Szerbia megteremti a Vajdaság új hatásköreinek anyagi alapját

Néhány hónapon belül a szerb törvényhozás elé kerül az a törvény, amely megteremti a Vajdaság kibővülő hatásköreinek anyagi alapjait – jelentette ki a szerb elnök csütörtökön a vajdasági Palicson.

Boris Tadić Sólyom László köztársasági elnökkel tárgyalt a vajdasági kistelepeken.

„A hatáskörök finanszírozásáról szóló törvény nyomán biztosítani tudjuk majd, hogy a vajdasági intézmények a kapott hatásköröknek megfelelően működjenek” – mondta a szerb elnök az MTI-nek arra a kérdésre, hogy a Vajdaság hozzájut-e többletforrásokhoz a központi költségvetésből, hiszen a január 1-jén életbe lépő új törvény jelentősen kiszélesíti a tartomány hatásköreit, ugyanakkor nem rendelkezik az új jogkörök ellátásához szükséges forrásokról.

Boris Tadić egyúttal „politikai csatározások közepette terjesztett álhírnék” nevezte és cáfolta azt a gyakran emlegetett adatot, hogy a Vajdaságnak járó juttatás a központi költségvetés hét százaléka. Ezen az összegben felül ugyanis a központi költségvetésből finanszírozzák a tartomány oktatási és egészségügyi rendszerét, és ebből folyósítják a vajdasági köztisztviselők, közalkalmazottak bérét is – mondta.

Sólyom László elmondta a háromnegyed órás megbeszélés után, hogy „a legnagyobb elismeréssel adózik” a szerb kisebbségi politikának, és annak, hogy a szerb parlament elfogadta a nemzeti tanácsokról szóló törvényt. Megerősítette: elkötelezett amellett, hogy a magyarországi nemzeti kisebbségek, köztük a Magyarországon élő szerbek is parlamenti képviselőkhöz jussanak.

A kisebbségi kérdéssel kapcsolatban szó esett az oktatásról is. Sólyom László megjegyezte a sajtótájékoztatón, rendkívül fontos lenne, ha – okulva a magyar tapasztalatokból – Szerbiában visszaállítanák a kétszakos ötéves tanárképzést. A magyar államfő gratulált Szerbiának ahhoz, hogy polgárai december 19-től vízum nélkül utazhatnak a schengeni térség államaiba, és megismételte, hogy Magyarország támogatja Szerbia európai integrációját.

A magyar és a szerb elnök az egynapos látogatás zárásaként közösen részt vett a Lifka Sándorról – egy XX. század elején élt kinematográfusról – elnevezett szabadkai mozi és színház felújított épületének avatónapján. Az ünnepség keretében Lifka Sándor lánya százszázadik magyaroként feliratkozott a Magyar Nemzeti Tanács (a vajdasági magyarok kisebbségi önkormányzati szerve) megválasztásához szükséges névjegyzékre.

A 35 tagú Magyar Nemzeti Tanács közvetlen megválasztásának az a feltétele, hogy a választásra jogosult tagoknak legalább a fele iratkozzon fel a névjegyzékre. Jelen esetben ez azt jelenti, hogy nagyjából 118 ezer embernek kell regisztrálnia magát március 11-ig. A választások a nyár elején lesznek.

